

Reversibilitat

Escric aquest text dos dies abans que Obama esdevingui president del Estats Units. Quan el llegiu és probable que, a més d'un gran discurs d'inauguració, hagi llançat un missatge contundent a favor d'una política global d'expansió fiscal orientada, amb la política monetària, a reconstruir el clima de confiança necessari perquè els ciutadans de món s'animin a fer el que ara, paradoxalment, convé: consumir.

A Europa, i particularment a Espanya, ja hem entrat en aquest camí, diguem-ne, keynesià. Això és bo. Ara bé, acceptat que aquest és el camí correcte, cal examinar de quina manera cal recórrer-lo.

Hi ha, diria, un principi bàsic: la política d'expansió fiscal ha de ser reversible. Dèficits fiscals continuats com hi

Andreu
Mas-
Colell

UPF i Barcelona GSE

haurà el 2009 no són sostenibles. Si el creixement de l'economia no reprèn aviat ens enfrontarem ràpidament a un dilema: reduir despeses o augmentar impostos. La segona opció seria contraproduent i la primera serà possible només si l'expansió present es dirigeix a projectes que són inherentment temporals. En tot cas, temporals per naturalesa o no, han de ser reversibles.

Hi ha motius per a insistir en aquest

punt. Ens diuen que una part important de la despesa addicional anirà cap a educació, sanitat i serveis socials (possiblement per la via del finançament autonòmic). Són àmbits en què un increment, en principi temporal, de la despesa pot convertir-se molt fàcilment en permanent. La resistència a disminuir serveis serà, és clar, considerable. I pot ser impossible si, per exemple, l'augment de la despesa en personal s'ha perllongat en convocatòries de noves places de la funció pública. La conseqüència ineludible serà llavors l'augment de la pressió fiscal a mig termini.

Ja que l'expansió temporal de la despesa pública és indispensable, com l'hauríem d'articular per afermar-ne al mateix temps la reversibilitat? Doncs diria que, per una banda, essent curosos en la mena de projectes que es financen i, per una altra, prenent un cert nombre de mesures de precaució.

Pel que fa als primers, els projectes d'inversió, o de manteniment, petits o grans, són recomanables. Evidentment, convé triar-los perquè tinguin un bon rendiment, és a dir, efectes multiplicadors i productivitat futura de l'economia. I res no impedeix que educació, sanitat i serveis socials siguin àmbits de selecció d'aquests projectes.

Quant a les mesures de prevenció, jo em permetria de suggerir-ne en dues direccions. La primera, acompanyar l'expansió fiscal d'una moratòria en la creació de noves places (o, amb més flexibilitat, d'una limitació global que assegurui que el volum de personal consolidat del sector públic no augmenti). La segona, complementar la grata notícia de l'increment de l'oferta de serveis públics amb unes altres de no tan grates: l'establiment d'incentius per a l'estalvi en la utilització d'aquests serveis (per exemple, el copagament) o el reconeixement pràctic que l'augment del finançament d'alguns (per exemple, la universitat) no podrà venir només del sector públic.

En resum, hem d'expandir despesa per raons conjunturals. Evitem que l'augment esdevingui estructural. Idealment, ho hauríem de fer establint, ja ara, com a part del conjunt inicial, mecanismes automàtics que n'assegurin la reversibilitat.

